Venice 2019 , Italy

Sóng Việt Đàm Giang

Venice hay Venezia có nghĩa là tình yêu. Vì thế Venice được mang tên là "Thành phố Tình Yêu", và còn được nhắc đến như là thành phố nổi trên nước, thành phố của những cây cầu, thành phố của mặt nạ hóa trang, v.v…
Venice thiết lập trên 118 đảo nhỏ nằm trong một lagoon lớn. Hệ thống giao thông là kênh nước (122 kênh nước), và cầu (400 cầu). Grand Canal là trục giao thông chính.

Thời ngày xưa (từ thế kỷ thứ 9), Venice theo chính thể cộng hoà, đứng đầu là vị Tổng-trấn thành Venice (Doge), và thành phố được điều hành bởi hội đồng quản trị. Hội đồng quản trị này có rất nhiều quyền hành, có tài nguyên thu thập rất lớn do chiến thắng và chiếm đoạt từ những quốc gia xa ngoài biển. Thịnh vượng đổ vào Venice đã làm thành phố này có thể xây dựng được nhiều nhà thờ, dinh thự nguy nga lộng lẫy, chứa nhiều những tranh họa và điêu khắc quý giá. Vào năm 1797, chính thể Cộng hòa bị đổ, Venice sau đó trở thành một đô thị của một hợp chủng Ý quốc vào năm 1866.
Một số địa điểm quen thuộc của thành phố trên nước như dưới đây.

Piazzo San Marco

Công trường St Mark (Piazza San Marco) là một công trường rộng lớn nằm ngay trước thánh đường San Marco, giới hạn trong khoảng không gian dinh tổng trấn, thánh đường San Marco, toà nhà đồng hồ, những dinh thự đốc phủ Procuratie, toà tháp và toà nhà thư viện Marciana.

Hình Internet

Công trường San Marco là công trường quan trọng nhất và nổi tiếng nhất của thành phố Venice, dài 175 m, rộng 82 m. Piazza San Marco cùng với Piazza Roma và Piazza Rialto là ba công trường trong thành phố Venice được gọi là piazza.
Bao quanh công trường San Marco là Dinh Tổng trấn Palazzo Ducale, rồi cổng đi ra vào dinh tổng trấn Porta della Carta, Đại thánh đường San Marco (Basilica Di San Marco), tháp đồng hồ (Torre dell'Orologio), dinh đốc phủ Procuratie Vecchie, cánh nhà Napoléon của Procuratie, dinh Procuratie Nouve, tháp chuông (Campanile) và Biblioteca Marciana, một trong những thư viện lớn nhất của Ý.

Từ công trường San Marco nhìn ra một công trường nhỏ, công trường nhỏ Piazzetta dei Leoncini có 2 cột cao: Cột Thánh Mark (Marco) và cột Thánh Theodore (Torado). Hai cột này này được chở tới Venice từ Constantinople và dựng lên vào thế kỷ thứ 12; cột bên phải ở trên đỉnh là tượng sao chép San Theodore tay cầm giáo và tay cầm khiên, hai chân đứng trên lưng một con cá sấu tượng trưng cho con rồng đã bị giết, và là người trụ trì Venice trước San Marco (bản tượng nguyên thủy nằm trong Doge's Palace); đỉnh cột thứ hai bên trái (gần dinh tổng trấn) là tượng sư tử bằng đồng có cánh, tượng trưng cho St. Mark/Venice.

Dinh tổng trấn (Palazza Ducale)

Dinh tổng trấn Palazzo Ducale là một kỳ công của kiến trúc Gothic, phía ngoài mặt tiền của Dinh Ducale chạy dọc theo bờ sông hoàn tất vào năm 1419. Lúc ban đầu cửa vào nằm mặt tiền nhìn ra phá, sau cửa chính vào Dinh là Porta della Carta, nằm ở mặt Piazza San Marco. Hành lang bên ngoài dinh dọc theo công trường kiến trúc với những vòng cung nhọn Gothic xây cất rất tỉ mỉ. Dinh Palazza Ducale nối liền nhà thờ San Marco ở phía đông với Piazza San Marco. Đây là nơi họp hành của Hội đồng quản trị thành phố, là nơi Tổng trấn ở, có Tòa án, có trung tâm dịch vụ dân sự, có nhà tù.

Dinh tổng trấn nối liền với bên cạnh Thánh đường San Marco bằng một cửa ra vào dinh mang tên cửa Carta (Porta della Carta xây năm 1438). Trên tận cùng cửa này là tượng Justice, phía dưới là tổng trấn Francisco Foscari quỳ trước sư tử có cánh (St Mark). Hai bên là bốn tương, tượng trưng cho Temperance, Fortitude, Prudence và Charity. Hành lang dẫn tù nhân từ nhà giam bên dinh tổng trấn đến nhà tù thành phố đi ngang qua một cái cầu bắc ngang kênh nước ở lầu hai mang tên cầu Bridge of Sighs (Cầu Than thở). Nhà tù ở Doge's Palace là nơi đã giam giữ nhiều nhân vật nổi tiếng vào những thời điểm đó. Hai nhân vật quen thuộc được nhắc đến là Giacoma Casanova và Galileo Galilei.

Cầu Than thở nhìn từ cầu Paglia
Thánh đường St Mark (Basilica di San Marco)

St Mark's Basilica đầu tiên được xây tạm bên trong Dinh Tổng trấn (Doge's Palace/Palazzo Ducale) vào năm 828 khi các thương nhân Venice được cho rằng đã đánh cắp hài cốt của thánh Marco đem về để cất giữ ở đây. Năm 832, nhà thờ đã được xây vào đúng vị trí hiện nay, nghĩa là cạnh Dinh Tổng trấn. Nhà thờ sau đó bị cháy và được xây lại vào năm 1094 và giữ hình dáng căn bản từ đó đến nay. Như vậy St Mark's Basilica là một trong những vương cung thánh đường xưa nhất của Giáo hội Công giáo.

Bởi Cộng hòa Venice chịu thần phục Đế quốc Byzantine nên kiến trúc của St Mark's Basilica chịu ảnh hưởng kiến trúc Byzantine, hình dáng giống các nhà thờ ở thành Constantinople, mặt bằng là hình chữ thập Hy Lạp với mái vòm nhưng đến thế kỷ thứ 14 chịu ảnh hưởng kiến trúc Gothic sau những lần nhà thờ được mở rộng thêm. Nhà thờ này là nguyện đường riêng của quan tổng trấn (Doge) cho đến năm 1807 khi Venice bị Đế quốc Áo chiếm đóng và kể từ đó nhà thờ trở thành nơi vị Tổng giám mục Venice cư ngụ.
Nhà thờ dài 76.50 mét, rộng 62.50m, có 5 vòm, cao 43m. Mặt tiền nhà thờ có 2 tầng với năm cổng vào ra, du khách vào bằng cổng chính.

Ngay trên mái vòm cửa chính của thánh đường là một bức tranh khảm cảnh an táng Thánh Marco. Như hầu hết các đại giáo đường cổ kính ở Âu Châu, bên trong của St Mark's Basilica được trang trí bằng những tranh khảm (mosaic) rất công phu, đầy màu sắc rực rỡ.

Như hầu hết các đại giáo đường cổ kính ở Âu Châu, bên trong của St Mark's Basilica được trang trí bằng những tranh khảm (mosaic) rất công phu, đầy màu sắc rực rỡ.
Nhà thờ có rất nhiều cột, hướng dẫn viên du lịch nói trên 2,600 cột lớn nhỏ trong đó có trên 500 cột bằng đá cẩm thạch và đá quý khác. Một số lớn những cột này được mang về sau những cuộc chinh chiến, coi như là chiến lợi phẩm chiếm đoạt từ những nước bại trận.

Bộ tứ mã này là một tứ mã duy nhất còn lại từ thời Cổ đại. Bộ tứ mã được đúc cách đây khoảng 2,000 năm, nơi đúc chúng không thống nhất trong các tài liệu còn lại: có thể là Roma, Hy Lạp hay Alexandria. Chúng đầu tiên được dựng trên khải hoàn môn (Arch of Trojan) của Hoàng đế Nero tại Roma. Hoàng đế Constantine mang bộ tứ mã này về Constantinople rồi từ đấy chúng là chiến lợi phẩm được mang về Venezia năm 1204. Năm 1797-98 Napoleon cho mang chúng (cũng như nhiều báu vật nghệ thuật khác) về Paris, đặt tại Arc de Triump du Carousel, rồi trưng bày trong Bảo tàng Louvre và rồi bộ tứ mã lại được trả trở về Venezia năm 1815. Mỗi một con ngựa cao 1.6 m nặng khoảng 15 tấn được đúc hoàn toàn bằng đồng và mạ vàng, bao gồm hai phần, đường kết nối hai phần này được che bằng bộ dây cương.

Vì thành phố Venice hay bị ngập lụt nên trong công trường San Marco, phía trước và bên hông nhà thờ có chứa những tấm gỗ xếp thành chồng. Những tấm gỗ này được sắp xếp thành hàng, dùng để làm cầu đi nổi dẫn người dân và du khách vào nhà thờ khi nước tràn đầy trên mặt gạch. Như hàng năm vào những tháng có nước thủy triều dâng cao,những dàn gỗ này được dựng thành hàng cầu nổi để khách vào thờ hay vào chiêm ngưỡng Thánh đường. Phần cổng trường trước mặt nhà thờ lớn hình giống chữ U, bên phải và gần mặt tiền nhà thờ là Tháp Đồng hồ với 24 số La-mã Torre dell'Orologio, xây vào đầu thế kỷ thứ 16 phía trên đồng hồ có tượng một con hổ có cánh tượng trưng cho thành phố Venice. Tháp đồng hồ là một loại đồng hồ thiên văn mô tả chu kỳ mặt trăng, mặt trời và hoàng đạo, ở giữa tháp ngày nay có những số chỉ giờ và phút, trên đỉnh có hai tượng đồng lớn đánh vào chuông mỗi đầu giờ.

Bên cánh trái và gần nhà thờ là Campanile di San Marco (Bell Tower of St Mark), đáy rộng 12m mỗi bề, cao 98.6m. Tòa tháp xây vào năm 912 cũng được dùng như một nhà đèn. Nhưng đến năm 1902 thì hoàn toàn xụp đổ, sau đó thành phố phải xây lại vào năm 1912, sau đó được mở cho công chúng lên thăm vào năm 1912 đến hiện tại.
Mua vé lên tháp chuông này ta có thể nhìn bao quát khắp thành phố Venice kể cả phi trường Marco Polo, những hòn đảo xa xa, toàn bộ phá nước mặn Venice và những khu phố khác nhau trên đảo và cây cầu Ponte della Liberta nối hòn đảo với lục địa. Gần ngọn tòa tháp có hình tượng sư tử có cánh tượng trưng St Mark, và thần Justice tượng trưng cho công lý.

Thành phố Venice tương đối nhỏ, những con đường chật hẹp nho nhỏ thật rối mắt, nhưng có cái tiện lợi là ngay tại bất cứ ngôi nhà góc đường nào cũng có tên đường phố viết cao hơn đầu người. Và còn có chỉ dẫn những địa danh như mũi tên đi tới cầu Rialto, hay tới công trường St Mark. Từ công trường San Marco, theo chỉ dẫn trên các góc tường, đi theo những con đường nhỏ hẹp với những cửa tiệm bán hàng đủ loại, chúng ta có thể đến thăm cầu Rialto dễ dàng. Cây cầu Rialto bắc ngang kênh Grand Canal do Antonio de Ponte vẽ kiểu. Cầu Rialto là một cây cầu cũ chứa đầy tiệm bán đồ cho khách du lịch. Ở gần Rialto có chợ cá tươi (Campo della Peschia). Đứng từ trên cầu Rialto nhìn xuống Grand Canal trong buổi hoàng hôn có Gondola đang từ từ trôi, thiệt đẹp.

Giao thông

Giao thông tại Venice hầu như hoàn toàn qua hệ thống kênh trừ khi có thể đi bộ được. Có bốn phương tiện chuyên chở thông dụng trên kênh, đó là vaporetto, water taxi, traghetto, và gondola.

- Vaporetto là loại bus trên mặt nước, nếu đi nhiều thì có thể mua pass để đi 90 phút, một ngày hay ba ngày. Loại này phải chờ lâu mới có chuyến, rất đông người và rất ít chỗ ngồi.
- Water taxi là những thuyền máy riêng chở được một nhóm du khách có chỗ ngồi cho cỡ 100 người. Du khách đi tour thường được cho đi loại này.

Traghetto là thuyền gondola ferry công cộng rẻ tiền chuyên chở người đi ngang Grand Canal từ Venice sang đảo bên kia kênh ở một số địa điểm cố định. Thuyền này thường phải đứng.

- Gondola. Nói đến Venice là phải nói đến Gondola, những cái thuyền mũi cong nho nhỏ do những người chèo thuyền chuyên nghiệp đứng ở đầu mũi thuyền chèo trên Grand Canal cùng kênh nhỏ ngang dọc của Venice.

Cấu trúc của gondola cũng đặc biệt, nó dài 11 m, nặng cỡ 600 kilos, chèo bởi một người với một cây chèo duy nhất. Để cho đặc biệt hơn, gondola được cấu trúc bất đối xứng, nếu chia dọc ra làm đôi từ chính giữa mũi thuyền thì phía bên trái rộng hơn bên phải 24 cm, lý do để quân bình với người chèo thuyền đứng ở phía bên trái đuôi thuyền với mái trèo nước ở bên tay phải. Gondola có đáy thẳng, không nhọn cho phép thuyền lưu thông dễ dàng ở những nơi nước cạn. Thuyền được làm bằng tám loại gỗ khác nhau (gỗ cây tùng-fir, sồi-oak, anh đào-cherry, hồ đào-walnut, cây du-elm, đào hoa tâm-mahogany, lạc diệp tùng-larch, và bồ đề-lime) và gồm 280 mảnh ghép lại. Phần kim khí duy nhất của gondola là mũi sắt và "risso" ở đuôi thuyền. Phần mũi sắt ở đầu thuyền ngoài công dụng để làm quân bằng

với sức nặng của người chèo ở đuôi thuyền, còn tượng trưng cho tiểu bản đồ thành phố Venice: sáu sọc gọi là "pettini" (lược) tượng trưng cho sáu "sestieri", một dải dài hơn tượng trưng hòn đảo Giudecca, chử S đôi tượng trưng cho Grand Canal; trên đỉnh có sừng giống mũ của tổng trấn, và một gọng kính tượng trưng cho cây cầu Rialto. Thành phố Venice được chia làm sáu quận (siestieri) gồm Cannaregio, Pan Polo, Dorsoduro (gồm cả Giudecca), Santa Croce, San Marco (gồm cả San Giorgo Maggiore), và Castello (gồm San Piedro di Castello và Sant'Elena). (http://en.wikipedia.org/wiki/Venice)
Thuyền Gondola cổ truyền và lịch sử gondola được trưng bày trong bảo tàng viện Musea Storica Navale-Venezia.

Ba đảo nhỏ gần Venice

1. **Murano**

Murano là hòn đảo phía đông bắc của Venice với 6-7 ngàn dân. Từ Venice, du khách có thể đi phà Vaporetto cỡ nửa giờ để đến đây. Murano nổi tiếng với nghề thổi thủy tinh và các sản phẩm thủy tinh nhiều màu sặc sỡ. Vì lý do an toàn, tránh hỏa hoạn nên tất cả các bể thổi thủy tinh đều được chuyển tới Murano. Nhờ đó Venice đã giữ kín được kỹ thuật thổi thủy tinh mầu và các sản phẩm làm bằng thủy tinh là mặt hàng rất được ưa chuộng và đắt giá. Kỹ thuật thổi thủy tinh đã có từ đế chế La Mã, theo thời gian, dù đã tàn lụi ở châu Âu nhưng kỹ thuật ấy đã được gìn giữ ở Byzantin và qua giao thương nó lại trở về Venice, nơi được coi là nguồn gốc công nghệ thổi thủy tinh của châu Âu. Ngày nay trên đảo vẫn còn những thợ thổi thủy tinh, bởi vì ngành công nghiệp chính trên đảo là ngành du lịch và nghề thổi thủy tinh.

2. **Burano**

Burano là một đảo nhỏ nằm phía bắc của lagoon Venice, trên đảo nhà cửa sơn phết đủ màu tươi thật bắt mắt, lại có một cái kênh nhỏ và có những cây cầu xinh xinh bắc ngang kênh. Lại có một tòa tháp nhỏ cũng hơi nghiêng nghiêng, thật dễ thương. Burano nằm ở phía đông bắc của Murano, và Torcello. Mặc dù có vài ngàn cư dân, Burano cũng chỉ là một thị trấn của Venice, trái ngược với Torcello hoặc Murano, được mang tên của thành phố. Người dân Burano có lẽ là đã sống tại đây trong thời La Mã. Tuy nhiên, như Torcello làng láng giềng, Burano phát triển bắt đầu sau khi sự sụp đổ của Đế chế La Mã phương Tây trong thế kỷ thứ sáu, khi bị chiếm đóng bởi người dân đến từ Altinum.

Burano đã phát triển trong thế kỷ mười sáu, khi phụ nữ trên đảo bắt đầu làm ren. Ren Burano được xuất khẩu khắp châu Âu, nhưng ngành công nghiệp bắt đầu giảm trong thế kỷ thứ mười tám. Burano là một thành phố độc lập cho đến năm 1923, khi được nhập vào Venice, cùng thời gian với Murano và Pellestrina. Burano nổi tiếng với những ngôi nhà của được sơn những màu sắc tươi sáng. Ban đầu, các ngư dân sơn nhà của họ với những màu sắc khác nhau để xác định và nhận ra nhà của họ trong trường hợp khi có sương mù nhất là sương mù rất dày đặc vào mùa đông. Để giữ truyền thống này, ngày nay khi sơn nhà, cư dân được yêu cầu phải sơn lại nhà của họ cùng màu như trước.

3. **Torcello.**

Torcello là một đảo nhỏ nằm tại tận cùng phía bắc của vịnh Venice. Ngày xưa nơi đây cư trú của nhiều người

thuộc Cộng Hòa Venice nhất. Torcello được xem như là đảo cũ nhất có người ở từ thế kỷ 5 một thời có đến 20,000 người nhưng sau một trận dịch malaria thì người chết và người bỏ đảo rất nhiều.
Nơi đây có có nhà thờ Santa Maria Dell' Assunta xây cất từ thế kỷ thứ 7 (năm 639) với gạch mosaics của thời Byzantine (thế kỷ 11-13) rất đặc biệt. Cạnh đó là tháp chuông.

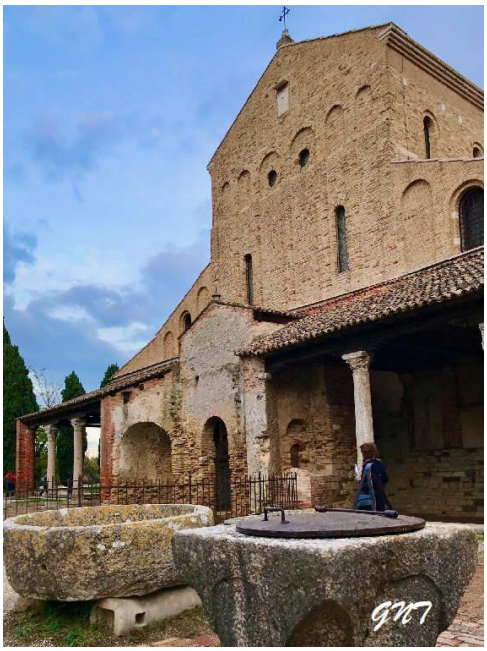

Khách muốn thăm viếng ba đảo này thì có hai cách. Hoặc mua tour của những hãng du lịch trọn gói ba đảo hay tự túc đi qua phương tiện giao thông công cộng trên nước. Đi tự túc. Thường thì khách lấy vaporetto đi từ Fondamento Nove đến đảo Murano rồi Burano, rồi đi thuyền nhỏ sang Torcello. Thuyền nhỏ chuyên chở qua lại giữa hai đảo Burano và Torcello (vaporetto chỉ đến Murano và Burano rồi sau khi thăm Burano thì đi thuyền nhỏ qua Torcello). Lịch trình chuyên chở và tên các chuyến đều có thể tìm thấy dễ dàng trên internet.
Tình trạng lũ lụt trong hai tuần đầu tháng 11, 2019 tại Venice.

Được xây dựng trên một loạt các đảo nhỏ giữa một hệ thống kênh rạch, thành phố Venice đặc biệt dễ bị tổn hại bởi sự kết hợp của mực nước biển dâng cao do biến đổi khí hậu cộng với sự chìm dần thêm trong bùn có tài liệu ghi chép. Mực nước biển ở Venice cao hơn nhiều so với 50 năm trước, theo văn phòng thủy triều thành phố cho biết. Lũ lụt đã khiến người Ý khẩn trương và có nhiều lo âu vì dự án phòng chống lũ Moses bị trì hoãn từ lâu. Moses bao gồm một loạt các rào cản có thể chuyển động trong đầm phá để có thể nâng lên phòng vệ khi gió lớn và thủy triều cao kết hợp với nhau mang đe dọa cho một "acqua alta" ập lên khắp thành phố. Dự án chống lũ Moses trị giá hàng tỷ euro, đã đang được xây dựng từ năm 2003, nhưng bị trì hoãn bởi các vụ tham nhũng, chi phí vượt trội và sự phản đối của các nhà môi trường lo lắng về tác động của nó đối với hệ sinh thái đầm phá của Venice.

Acqua alta trong Ý ngữ có nghĩa là hiện tượng lũ lụt gây ra bởi kết hợp gồm nhiều yếu tố, gây tệ hại bởi khí hậu thay đổi, mực nước biển dâng cao, thủy triều cao làm sụt lún đất gây ra mực đất của thành phố bị chìm thấp xuống. Hiện tượng này đã được tăng tốc rõ rệt trong những thập kỷ gần đây. Trong tuần từ 10 cho đến 16 tháng 11, nhà thờ Byzantine Saint Mark đã bị ngập lần thứ tư trong 20 năm qua và lần thứ sáu trong hơn một ngàn năm qua. Nói riêng về năm nay 2019, mực nước trong 4 ngày (07/11-10/11) của tháng 11 khi người viết đang ở đó thì nước lên vào nửa đêm cùng buổi sáng sớm và rút dần đến sau trưa thì khô cạn. Rời Venice trưa ngày Chủ nhật 10 November, trời tốt, buổi sáng khô ráo, chúng tôi ra trạm xe điện bằng vaporetto bình thường.

Ngày thứ ba 12/11nước dâng cao nhất tới 187 cm (6feet, 1 inch) trên mực nước biển, cao nhất kể từ năm 1966. Ngày thứ bẩy 15/11 nước chỉ cao hơn 110 cm (3 feet 7 inches) trên mực nước biển. Và Chủ nhật 16/11, mực nước lên cỡ 160 cm trên mực nước biển. Trong tình trạng nước dâng lên rút xuống hàng ngày kéo dài như thế, Venice đã bị thiệt hại rất cao. Người dân làm ăn buôn bán ở Venice cho biết họ đã quen thuộc với

mực nước dâng cỡ 140cm so với mực nước biển, nhưng không ngờ được hôm thứ ba 12 November nước đã lên cao quá mức đến 187 cm mà không có hiện tượng chi báo trước.

Một số hình ảnh chụp tình trạng nước lụt trong những ngày người viết có mặt tại Venice hiện diện trong bài viết này vào tháng 11 năm 2019.

Sóng Việt Đàm Giang
Tháng 12, 2019